

เมื่อข้าพเจ้าจากสยามมาสู่สวิสเซอร์แลนด์

เรียบเรียงโดย อาจารย์สุภกัญญา ขานิชย์

รายการหนังสือสื่อความรู้ ช่วงหนังสือชวนคุย

ออกอากาศทางสถานีวิทยุ FM ๙๗.๗๕ Mhz.

“คลื่นสีขาวยาวของชาวพุทธ” ครั้งที่ ๑๕

พระราชนิพนธ์เรื่องแรก “เมื่อข้าพเจ้าจากสยามมาสู่สวิสเซอร์แลนด์” พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชนิพนธ์เรื่องนี้ได้ตีพิมพ์ครั้งแรกในหนังสือรายเดือน วังวรณคดี ฉบับประจำเดือนสิงหาคม พ.ศ.๒๔๕๐ เป็นตอนแรก โดยพระบรมราชานุญาตพิเศษเฉพาะหนังสือเล่มนี้เท่านั้น ในขณะที่นั่นถือได้ว่าหนังสือวังวรณคดี จัดว่าเป็นหนังสือที่ดีและมีเนื้อหาสาระที่มีคุณค่าอย่างมาก

พระราชนิพนธ์ “เมื่อข้าพเจ้าจากสยามสู่สวิสเซอร์แลนด์” เป็นบันทึกของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชนิพนธ์ขึ้นในช่วงเวลาเสด็จพระราชดำเนินเพื่อกลับไปศึกษาต่อที่ประเทศสวิสเซอร์แลนด์อีกครั้ง เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๔๕ หลังจากที่พระองค์ท่านทรงเสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ลำดับที่ ๕ ในราชวงศ์จักรี เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๓๕ โดยพระองค์ได้ทรงบันทึกแสดงถึงความรู้สึกตลอดถึงเหตุการณ์ที่ทรงได้ประสบพบเจอผ่านพระอักษรเป็นเรื่องราวของการเดินทาง

เมื่อข้าพเจ้า จากสยามมาสู่สวิสเซอร์แลนด์
พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ

พระราชนิพนธ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช พระราชทานแก่หนังสือ “วังวรณคดี” ฉบับเดือนสิงหาคม ๒๔๕๐

“วังวรณคดี” ได้ขอร้องให้ข้าพเจ้าเขียนเรื่องเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ถนัดมาลงในหนังสือนี้มานานมาแล้ว อันที่จริงข้าพเจ้าก็ไม่ใช่นักประพันธ์ เมื่ออยู่โรงเรียนเรียงความและแต่งเรื่องก็ทำไม่ได้ดีนัก อย่างไรก็ตามข้าพเจ้าก็ปรารถนาที่จะสนองความต้องการของ “วังวรณคดี” อยู่บ้าง และเนื่องด้วยไม่สามารถที่จะเขียนเรื่องที่ข้าพเจ้ารู้บ้างเช่นดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ประวัติศาสตร์ หรือกฎหมาย ฯลฯ ได้ เพราะไม่มีความรู้ในเรื่องเหล่านี้ดีพอ ฉะนั้นจึงตกลงใจส่งบันทึกประจำวันที่ยื่นไว้ก่อน และระหว่างวันเดินทางจากสยามมาสู่สวิสเซอร์แลนด์มาให้ และในโอกาสนี้จึงขอขอบใจเป็นการส่วนตัวต่อทุกคน ที่มาถวายความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระบรมเชษฐาธิราชของข้าพเจ้า ณ พระมหาปราสาท ตลอดจนความปรารถนาดีที่มีต่อตัวข้าพเจ้าเอง กับขอขอบใจเหล่าทหารและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติกรด้วยความจงรักภักดีต่อเราด้วย

วันที่ ๑๖ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๔๕ อีกสามวันเท่านั้นเราก็ต้องจากกันไปแล้ว ฉะนั้นจึงตั้งใจจะไปนมัสการพระพุทธชินสีห์ ที่วัดบวรนิเวศน์วิหาร รวมทั้งสมเด็จพระสังฆราชด้วย เมื่อไปถึงวัดบวรนิเวศน์วิหาร ตอนบ่ายวันนี้ มีประชาชนผู้รู้ว่าข้าพเจ้าจะมายืนรออยู่บ้าง แต่ไม่สู้มากนัก เข้าไปในพระอุโบสถ จุดเทียนนมัสการ ฯลฯ แล้วได้มีโอกาสทูลปฏิสันถารกับสมเด็จพระสังฆราช ทรงนำพระสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์สูงมาให้รู้จัก โดยปรกติได้เห็นหน้าท่านเหล่านี้มาจนชินแล้ว ทรงนำขึ้นไปนมัสการพระสถูปบนนั้นมีพระพุทธรูปสำคัญองค์

หนึ่งประดิษฐานอยู่ ชื่อพระไพริพินาศ พระองค์นี้เคยทรง
เล่าประวัติให้ฟังก่อนหน้าแล้วหลายวัน หลังจากนั้นก็มี
การนมัสการ

ตอนนี้มีราษฎรชุมนุมกันหนาขึ้น ต่างก็ยึดเย็ด
เบียดเสียดกันจนรู้สึกเกรงไปว่ารถที่นั่งมาจะทับเอาใคร
เข้าบ้าง ช่างเคราะห์ดีแท้ ๆ ที่ไม่มีอันตรายใดเกิดขึ้นแก่
ประชาชนที่มานั้นเลย ในหมู่ประชาชนที่มารอรับกันอยู่
วันนี้ จำได้ว่าบางคนเคยเห็นที่พระมหาปราสาทเป็น
ประจำมิได้ขาด ไม่รู้ว่าหาเวลาจากไหนจึงไปที่พระมหา
ปราสาทได้เสมอเกือบทุกวันอังคาร พฤหัสบดี และวัน
อาทิตย์ พวกนี้ก็มาที่วัดด้วยเหมือนกัน

วันที่ ๑๗ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๕ เก็บของลงหีบ
แล้วเตรียมตัว

วันที่ ๑๘ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๕ เราจะต้องจาก
ไปในวันพรุ่งนี้แล้ว อะไรก็จัดเสร็จหมด
หมายกำหนดการก็มีอยู่พร้อม บ่ายวันนี้เราไปถวายบังคม
พระบรมอัฐิของพระบรมราชูปถัมภ์ของเรา ทั้งสมเด็จพระ
พระมหากษัตริย์ และสมเด็จพระบรมราชินีในรัชกาล
ก่อน ๆ แล้วก็ไปถวายบังคมทูลลาพระบรมศพ เราต้อง
ทูลลาให้เสร็จในวันนี้ และไม่ใช้พรุ่งนี้ตามที่ได้กะไว้แต่
เดิม เพื่อจะรีบไม่ให้ชักช้า เพราะพรุ่งนี้จะได้มีเวลาเล่น
รถช้า ๆ ให้ราษฎรเห็นหน้ากันโดยทั่วถึง

เมื่อออกจากพระที่นั่งไพศาลทักษิณมายังพระที่
นั่งอมรินทราวินิจฉัย ผู้คนอะไร ๆ ช่างมากมายเช่นนี้ เมื่อ
วานนี้เจ้าหน้าที่ได้เข้ามาถามว่า จะอนุญาตให้ประชาชน
เข้ามาหรือไม่ในขณะที่ไปถวายบังคมพระบรมศพ ตอบ
เขาว่า “ให้เข้ามาซิ” เพราะเหตุว่า วันอาทิตย์ เป็นวันของ
เขา จะไปห้ามเสียอะไรได้ และยิ่งกว่านั้นยังเป็นวัน
สุดท้ายก่อนที่เราจะจากบ้านเมืองไปด้วย ข้าพเจ้าก็
อยากจะแลเห็นราษฎร เพราะกว่าจะได้กลับมาเห็นเช่นนี้
ก็คงอีกนานมาก... วันนี้พวกทหารรักษาการณ์กันอย่าง
เต็มทีเพื่อกันทางให้รถเล่นได้สะดวก ไม่เหมือนอย่าง
เมื่อวันที่ ๑๕ สิงหาคม ที่มักกันคนเข้าเกินไป

วันที่ ๑๙ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๕ วันนี้ถึงวันที่เรา
จะต้องจากไปแล้ว พอถึงเวลาที่ลงจากพระที่นั่งพร้อมกัน
แม่ ลาเจ้านายฝ่ายใน ณ พระที่นั่งชั้นล่างนั้น แล้วก็ไปยัง
วัดพระแก้วเพื่อนมัสการลาพระแก้วมรกต และพระภิกษุ
สงฆ์ ลาเจ้านายฝ่ายหน้า ลาข้าราชการทั้งไทยและฝรั่ง
แล้วก็ขึ้นรถยนต์ พอรถแล่นออกไปได้ถึง ๒๐๐ เมตร มี
หญิงคนหนึ่งเข้ามาหา หยุดรถแล้วส่งกระป๋องให้เราคน
ละใบ ราของครึกษ์ไม่แน่ใจว่ามีอะไรอยู่ในนั้น บางทีจะ
เป็นลูกระเบิด เมื่อมาเปิดดูภายหลังปรากฏว่าเป็นทอฟฟี่ที่
อร่อยมาก ตามถนนผู้คนช่างมากมายเสียจริง ๆ ที่ถนน
ราชดำเนินกลางราษฎรเข้ามาใกล้ซัดรถที่เรา นั่ง กลัว
เหลือเกินว่าล้อรถของเราจะไปทับแข้งขาใครเข้าบ้าง รถ
แล่นฝ่าฝูงคนไปได้อย่างช้าที่สุดถึงวัดเบญจมบพิตร รถ
แล่นเร็วขึ้นได้บ้าง ตามทางที่ผ่านมา ได้ยินเสียงใครคน
หนึ่งขึ้นมาดัง ๆ ว่า “อย่าทิ้งประชาชน” อยากจะร้องออก
บอกเขาลงไปว่า ถ้าประชาชนไม่ “ทิ้ง” ข้าพเจ้าแล้ว
ข้าพเจ้าจะ “ละทิ้ง” อย่างไรได้ แต่รวิ้งเร็วและเลยไป
ไกลเสียแล้ว

เมื่อมาถึงคอนเมือง เห็นนิสิตมหาวิทยาลัยผู้จ
ใจมาเพื่อส่งเราให้ถึงที่ใต้รับของที่ระลึกเป็นรูป
เครื่องหมายของมหาวิทยาลัย ๑๑.๔๕ นาฬิกาแล้ว มีเวลา
เหลืออีกเล็กน้อยสำหรับเปลี่ยนเครื่องแต่งตัวที่สโมสร
นายทหาร ต่อจากนั้นก็ไปขึ้นเครื่องบิน เดินฝ่าฝูงชนคน
ซึ่งเฝ้าดูเราอยู่จนวาระสุดท้าย

เมื่อขึ้นมายู่บนเครื่องบินแล้วก็ยังมองเห็นเหล่า
ราษฎรได้ยินเสียงไซโยโห่ร้องอวยชัยให้พร แต่เมื่อคน
ประจำเครื่องบินเริ่มเดินเครื่องที่ละเครื่อง ๆ เสียง
เครื่องยนต์ดังสนั่นหวั่นไหวกลบเสียงโห่ร้องก้องกังวาน
ของประชาชนที่ดังอยู่หมด พอถึง ๑๒ นาฬิกา เราก็ออก
เดินทางมาบินวนอยู่เหนือพระนครสามรอบ ยังมองเห็น
ประชาชนแหงนดูเครื่องบินทั่วถนนทุกสายในพระนคร

บ่ายหน้าไปทางทิศตะวันตกมุ่งตรงไปยังเกาะ
ลังกา(ซีลอน) เสียงเครื่องบินดังสนั่นหวั่นไหว หากผู้ใด
อยากจะพูดตะโกนออกมาให้สุดเสียง ดั่งนั้นจึงไม่มีใคร

พูดเลย ทางที่ดีที่สุดที่พึงทำคือหลับตาเสียแล้ว นิ่งคิด ...แปลคดีเหมือนกันที่ใจหวน ไปคิดว่า เพียงชั่ว โมงเดี๋ยวนี้ เล่า เรากำลังเหาะอยู่เหนือท้องทะเลอันกว้างใหญ่ไพศาล แม้จะมีเสียงเครื่องยนต์ก็ดูเป็นเหมือนเงียบและนิ่งอยู่กับที่ เพราะเสียงทุก ๆ เสียงจากสิ่งที่มีชีวิตและจางหายไปหมดแล้ว และกำลังชินกับเสียงกรางกระหึ่มของ เครื่องยนต์นั้น หวนกลับไปนึกดูเมื่อ ๕ เดือนที่แล้วมา เรา กำลังบินไปในทิศทางตรงกันข้าม เพื่อจะเยี่ยมชมเยียน ประเทศหนึ่ง เยี่ยมอาณาประชาราษฎร์ที่เราต้องพลัดพราก จากมาถึง ๑๗ ปีเต็ม ๆ โดยที่เราเกือบไม่รู้เรื่องและข่าวคราวของบ้านเมืองและประชาชนของเราเลยแม้แต่น้อย... เดียวนี้เรากำลังบินจากประเทศนั้น จากประชาชน พลเมืองเหล่านั้นไปแล้ว การจากครั้งนี้มิได้เพียงแต่จาก มาอย่างเดียวเท่านั้น ข้าพเจ้าได้จากเรื่องที่ล่วงมาแล้วด้วย สัจจิตเข้ามาขัดจังหวะเสีย ทำให้ความคิดที่กำลัง เพลิดเพลินจางไปเสียจากสมอง เขานำอาหารกลางวันที่มี รสกลมกล่อมเข้ามาให้ การเดินทางในระยะต่อมาช่าง เปลาเปลี่ยวเสียดจริง ๆ สิ่งที่ยังมองเห็นในเบื้องหน้า ไม่มี อะไรเสียเลย นอกจากท้องทะเลเขียวครามอันแสนลึก นาน ๆ จะแลเห็นเกาะบ้างเป็นครั้งคราว

เรามาถึงเมืองเนกัมโบ (Negambo) ใกล้กับ โคลัมโบ เมืองหลวงของเกาะลังกาภายหลังจากที่ได้บิน มาเป็นเวลานานถึง ๘ ชั่วโมง ถึง ๑๕ นาฬิกา เดียวนี้ ๑๘.๔๕ นาฬิกา ตามเวลาของเกาะลังกาแล้ว เมื่อเทียบกับ เวลาที่กรุงเทพฯ ที่นี้ช้ากว่า ๑ ชั่วโมง ๓๐ นาที พอดี

ข้าหลวงประจำเกาะลังกาชื่อ เซอร์จอห์น ฮาเวิร์ด (Sir John Haward) ได้เดินทางจากโคลัมเบียมาเพื่อ ต้อนรับเรา ข้าพเจ้าขึ้นนั่งรถยนต์ที่มีท่านข้าหลวงตามมา ด้วย ส่วนแม่ขึ้นไปกับภรรยาของเรา ระยะทางจาก สนามบินไปยังจวนข้าหลวงในเมืองโคลัมโบต้องนั่งรถ ไปราว ๓๐ นาที อันเป็นระยะที่กำลังสบาย และมีโอกาส ได้ชมภูมิประเทศตามถนนตามที่เห็นมาด้วยตา และตาม คำบอกเล่าของเซอร์จอห์น ฮาเวิร์ด รู้สึกว่าเกาะลังกา นี้ ช่างละม้ายคล้ายคลึงกับเมืองไทยเราเสียจริง ๆ เป็นเมือง

ที่อุดมดีและกึ่งาม ประชาชนก็สุภาพและมีนิสัยดี เหตุที่ ทำให้เหมือนมากนี้ข้อสำคัญอยู่ที่นับถือศาสนา ร่วมกับ กับไทยเรา

พอมาถึงจวนข้าหลวง ก็ตรงเข้าห้องพักเป็นห้อง กว้างและสบาย ที่นี้ไม่ค่อยร้อนเหมือนเมืองไทย ทั้งไม่มี ยุงด้วย ฉะนั้นจึงไม่จำเป็นต้องมีมุ้ง เราได้พักผ่อนชั่วครู่ ภายหลังที่ได้เดินทางมาอย่างเหน็ดเหนื่อย หูยังอื้ออยู่ เพราะเสียงเครื่องบิน กินข้าวมื้อเย็นกับข้าหลวง และรู้สึก ดีใจเหลือเกินที่ได้หลับนอนสบาย เพราะรุ่งเช้ารุ่งนี้ จะต้องบินต่อไปยังเมืองการาจี

วันที่ ๒๐ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๘ เวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา ก่อนที่จะออกเดินทาง เราไปที่วัดใน พระพุทธศาสนาแห่งหนึ่งที่อยู่ในเมือง เข้าไปใน โบสถ์ แล้วจุดเทียน (เทียนใจเราดิ ๆ นี้เอง) เอาดอกไม้ที่ ข้าหลวงจัดมาให้บูชาพระสมภารเจ้าวัดนี้เป็นคนคน เดียวกันกับที่ได้เคยต้อนรับเราเมื่อคราวมาเที่ยวที่แล้ว ที่ วัดนี้เองเมื่อ ๘ ปีมาแล้ว พี่ชายของข้าพเจ้าได้มาปลูกต้น จันทน์บนแท่นที่บูชา ยังมีรูปถ่ายเป็นรูปพี่ที่ที่เคยมาด้วยกัน กำลังตั้งท่าปลูกอยู่ที่เดียว สมภารได้นำเราไปยังต้นจันทน์ ต้นนั้น คาดว่าจะใหญ่โต แต่ดูไม่เจริญงอกงามเสียเลย สูง ไม่เกินสองฟุต

เมื่อออกมาจากวัด มีประชาชนกลุ่มหนึ่งมากอย ฝ้า บางคนยกมือขึ้นไหว้อย่างไทย ๆ เรา บางคนคมมือ บางคนตะโกนออกมาด้วยความพอกพอกใจ มาถึง สนามบินเวลาประมาณ ๑๕.๐๐ นาฬิกา เรา ข้าหลวง และ ภริยาผู้ธำรงยศสุภาพอ่อนโยน และให้ความเอื้อเฟื้อต่อ เราเป็นอย่างดี แล้วขึ้นเครื่องบินจากมา

การเดินทางเป็นไปอย่างปกติ สัจจิตนำอาหารมา ให้เรากินตามเวลามีได้ขาด บางทีก็ได้รับรายงานจาก นักบินแสดงด้วยแผนที่ให้เห็นว่า เดียวนี้เราอยู่ตรงไหน บางทีก็รายงานอากาศที่เราจะต้องประสบในเบื้องหน้า ตลอดจนความเร็ว และระยะสูงของเครื่องบิน ฯลฯ เป็น การเดินทางที่สะดวกสบายดี...

ในตอนจวนจะถึง อากาศไม่สู้จะดีเหมือนที่แล้ว มา เพราะมรสุมกำลังตั้งเค้า แต่เรากำลังจะถึงการาจีอยู่แล้ว เพราะเครื่องบินเร็วทำเวลาได้ดีมาก เมื่อบินอยู่นเหนือเมืองมองดูรอบ ๆ ลักษณะเป็นทะเลทรายเราดิ ๆ นี้เอง ช่วงไม่มีชีวิตจิตใจเสียเลย ที่ตั้งเป็นบ้านเป็นเมืองขึ้นได้ก็ เพราะเป็นท่าเรือใหญ่ อยู่ในทำเลที่เหมาะสม เครื่องบินลงถึงพื้นดินเมื่อเวลา ๑๖ นาฬิกา บินมาได้ ๘ ชั่วโมง มีพวกข้าราชการมากคอยรับอยู่ขึ้นรถตรงไปยังศาลว่าการของรัฐบาล เป็นแขกของข้าหลวง เช่นเดียวกับที่เกาะลังกา

พรุ่งนี้เราจะต้องบินเป็นระยะทางไกล ฉะนั้นจึงอยากนอนแต่หัวค่ำสักหน่อย แต่จะต้องกินข้าวกับข้าหลวงและคณะ จำเป็นต้องสนทนาปราศรัยถึงเรื่องที่ไม่มีความเหมือนที่พวกฝรั่งนิยมกัน กว่าจะได้พักผ่อนนอนหลับก็เกือบสองยาม เราเพลียมาก รู้สึกหลับอย่างง่ายดาย

วันที่ ๒๑ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๕ จากศาลว่าการรัฐบาลไปสนามบิน รดวิง ๒๐ นาที ผ่านเข้าไปยังอาคารค้าในเมือง มีข้อที่น่าสนใจและพึงสังเกตอยู่บ้าง คือพบคนนอนหลับอย่างสบายอยู่ข้างทางตามประตู พวกที่ตื่นลุกขึ้นล้างหน้าที่ท่อน้ำใกล้ ๆ กับที่นอน และเขาทำกันอย่างนี้ในบริเวณที่มีดีกรตามแบบสมัยใหม่ในย่านการค้าเช่นนั้น

ประชาชนพลเมืองเหล่านี้แต่งกายด้วยเสื้อผ้าที่ขาดวัน สีของเสื้อผ้านั้นขาวหรือก็คงต้องเป็นขาวมาก่อนที่มาแลเห็นเป็นสีเทาไปมากกว่าสีขาวนั้นก็เพราะระคนปนไปกับฝุ่น นอกจากนี้ยังได้แลเห็นวัศกัศสิทธิ์ดินทองที่ยวหาอาหารอยู่ตามท้องถนนหลวง จะไปไหนมาไหนไม่มีใครกล้าจะจับไล่ ไม่ว่าจะทำเกิดหิวขึ้นเมื่อไร พบร้านขายผักก็เดินเข้าไปเลือกกินได้ตามใจชอบ ส่วนเจ้าของร้านนั้นเมื่อแว่วเข้าไปถือว่าเป็นมงคล...

ถึงสนามบินเวลา ๐๘.๓๐ นาฬิกา และออกบินในทันทีที่มาถึง เครื่องบินบ่ยหัวตรงไปสู่ท้องทะเลด้วยอัตราความเร็ว ๓๒๐ กิโลเมตรต่อชั่วโมง ท้องฟ้าแจ่มก ระจางจนสามารถมองเห็นเรือหาปลาเล็ก ๆ ในท้องทะเล

ได้นัดทั้ง ๆ ที่บินสูงถึง ๒,๕๐๐ เมตร ข้าพเจ้าชอบเดินไปที่ที่นั่งบินขับบ้อย ๆ และนั่งลงข้าง ๆ ตรงที่นั่งของนักบินสำรอง ช่วงมีเครื่องบังคับหลายอย่างเสียจริง ๆ บังคับปีก บังคับใบพัดเครื่องยนต์ ถังน้ำมันและอื่น ๆ อีกมาก ในตอนต้น ๆ ออกจะงง ๆ แต่นักบินเป็นคนที่สุภาพมาก ได้พยายามชี้แจงให้เข้าใจถึงเครื่องทุก ๆ ส่วนที่มีอยู่ที่ข้อมือนักบินสังเกตเห็นว่าผูกนาฬิกาไว้สองเรือน เรือนหนึ่ง ๖ นาฬิกา อีกเรือนหนึ่ง ๔ นาฬิกา แต่ของเราเองเป็น ๐๕.๓๐ นาฬิกา เขาอธิบายให้เข้าใจว่า ๔ นาฬิกานั้นเป็นเวลากรีนิช (Greenich) ๖ นาฬิกานั้นเป็นเวลากรุงโคโร ที่เรากำลังจะไป และ ๐๕.๓๐ นาฬิกานั้นเป็นเวลาการาจี เราจะไปโคโรจึงเลื่อนเข็มถอยหลังกลับไปสามชั่วโมงครึ่ง

ราว ๆ เที่ยงเรากลับมาอยู่เหนือทะเลทรายอาหรับ มีหลุมอากาศหลายแห่ง ฝรั่งเรียกว่า “Bumps” เป็นลมสูงขึ้น เกิดจากความร้อนของทรายจากเบื้องล่างที่ถูกพระอาทิตย์แผดเผาหลุมอากาศเหล่านี้มีอยู่ตลอดทาง กระทั่งผ่านพื้นเขตของทะเลทรายไปคือราว ๑๔.๓๐ นาฬิกา การผ่านหลุมอากาศวับ ๆ หว้า ๆ เช่นนี้ไม่มีความสบายเลย และความไม่สบายใจนี้ทวีขึ้น เมื่อพวกประจำเครื่องบินเล่าให้ฟังว่าหากเราจำเป็นต้องร่อนลงยังท้องทะเลทรายนี้แล้วออกจะน่าวิตกอยู่มาก ที่ชาวพื้นเมืองเบื้องล่างนี้มีค้อยจะเป็นมิตรที่ดีของคนแปลกหน้านัก

ล่วงไปอีกชั่วโมงหนึ่งก็ผ่านคลองสุเอซ กำลังมีเรือเล่นเข้าคลอง มีเรือรบขนาดหนักลำหนึ่งจอดอยู่ที่นั่นขนาดของเรือลำนี้เห็นจะหนักกว่าเรือศรีอยุธยาประมาณ ๑๕ เท่า แม้กระนั้นมองดูช่างเล็กเสียเหลือเกินเมื่อเทียบกับความกว้างใหญ่ไพศาลของท้องทะเล และความเว้งว้าง ของทะเลทรายอันมหึมานั้น

เรามาถึงสนามบินอัลมาซา (Almargza) ใกล้ ๆ กับกรุงโคโร หลังจากที่ทำการบินมาแล้วเป็นเวลา ๑๑ ชั่วโมง ๔๕ นาที เราเห็นคเหนื่อยเพราะถูกรบกวนด้วยเสียงสนั่นหวั่นไหวของเครื่องบิน ด้วยความสิ้นสะเทือนของเครื่องยนต์ทำเอาเรางงไปหมด

เราไปพักอยู่ ณ โรงแรมที่ดีแห่งหนึ่ง และได้พักผ่อนอย่างสุขสำราญในตอนเย็น สมุหพระราชมณเฑียรของพระเจ้าฟารุกได้เชิญพระราชปราชัยของพระองค์มา ข้าพเจ้าก็ได้สนองพระราชปราชัยไปตามสมควรนอกประตูห้องของเรา มีตำรวจอียิปต์ยืนยามอยู่ทั้งนี้เพราะรัฐบาลอียิปต์ได้จัดไว้เพื่อความปลอดภัยของเรา

กรุงโคโรเป็นเมืองใหม่ที่เต็มไปด้วยตึกสมัยใหม่ แต่เบื้องหลังของตึกเหล่านี้มีบ้านกระเจงก่องอยู่เป็นอันมาก บ้านเหล่านี้เป็นที่อยู่ของคนจน เลี้ยงเป็ด ไก่และสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ อีกตามถนน รถมาก็เต็มไปด้วยผู้คนเบียดเสียดเหยียดคย ห้อยโหนกันจนไม่มีที่ว่างและล้วนแต่แต่งกายด้วยเสื้อผ้าปะ ไม่มีชิ้นดี เป็นผู้ชายทั้งนั้นเกือบไม่มีผู้หญิงปะปนอยู่ด้วยเลย คล้าย ๆ กับที่การาจีอยู่มาก ผู้คนหลับอย่างแสนสบายตามสนามหญ้าข้างถนน รถยนต์มีมากแต่เป็นรถรับจ้างที่ขับกันอย่างเร็วปรือโดยมาก

วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ.๒๔๘๕ คืนวันนี้สบายดีแต่ถ้าไม่คำนึงถึงเสียง เสียงที่มาจากโรงหนังใกล้ ๆ ที่พัก กินอาหารเช้าแล้วก็ออกเดินทางไปสนามบินรถยนต์สมุหพระราชมณเฑียรของพระเจ้าฟารุกมาส่งและเชิญพระพรให้เดินทางโดยสวัสดิ์ของพระองค์มาประทาน... ข้าพเจ้าตอบขอบพระราชหฤทัยและขอให้นำความไปทูลขอให้ทรงพระเจริญสุข กับขออำนาจพรให้ประชาชนพลเมืองของพระองค์มีความสุขสำราญด้วย

รอบ ๆ เครื่องบินมีตำรวจอียิปต์รักษาการณ์อยู่อย่างกวดขันยิ่งนักเวลา ๐๘.๑๕ นาฬิกา เริ่มออกเดินทางต่อมาอีก ๔๐ นาทีก็ผ่านเมืองอาเล็กซานเดรียเมืองท่าใหญ่ที่สุดของอียิปต์ วันนี้ต้องบินถึง ๕ ชั่วโมง ๕๐ นาที จะถึงกรุงเจนีวา ราว ๆ ๑๗.๐๕ นาฬิกา

ไม่น่าจะเป็นไปได้เลย เมื่อสามวันที่แล้วมาเรายังอยู่เมืองไทย แล้ววันนี้เราจะถึงสวิสเซอร์แลนด์แล้ว ระยะทางตั้ง ๑๐,๐๐๐ กิโลเมตรกว่า...เวลา ๑๕.๐๐ นาฬิกา เราต้องบินฝ่ากระแสลมอันแรงทำให้เครื่องบิน

ต้องซาลงและเข้าไปกว่ากำหนด ๑๕ นาที เมื่อเวลา ๑๖ นาฬิกาข้ามอีกเป็นอีกเป็น ๔๕ นาที เรากำลังบินอยู่เหนือทะเลเมดิเตอร์เรเนียน บางเวลาก็แลเห็นเกาะต่าง ๆ เกาะใหญ่ที่สุดคือเกาะซาร์ดิเนียและคอร์ซิกา กว่าจะแลเห็นฝั่งก็ ๑๖.๔๐ นาฬิกา เป็นชายฝั่งของฝรั่งเศส อีกชั่วโมงเดียวเท่านั้นเราจะถึงสวิสเซอร์แลนด์แล้ว...จากขอบฟ้าสลัว ๆ ที่บดบังด้วยเมฆหมอกแลเห็นเมือง ๆ หนึ่งอยู่ริมทะเลสาบใหญ่ เรากำลังมุ่งหน้าไปสู่เมืองนั้นคือ เมืองเจนีวา อันเป็นที่หมายปลายทางที่เรามาด้วยเครื่องบิน และเราจะต้องพรางจากพวกประจำเรือไป คนประจำเครื่องบินเหล่านี้เป็นคนที่ดีต่อเรามาก ได้ให้เครื่องถมเป็นที่ระลึกบินอยู่รอบเมืองรอบหนึ่งแล้วก็ร่อนลงสู่พื้นดินเมื่อเวลา ๑๗.๕๕ นาฬิกา

อธิบดีกรมพิธีการแห่งรัฐบาลสวิสได้มารับรองในนามของรัฐบาล และแนะนำให้ผู้รู้จักกับบรรดาข้าราชการที่มารับ นักเรียนไทย เอกอัครราชทูตไทย และข้าราชการไทยที่พากันมารับด้วย รัฐบาลสวิสจัดรถยนต์ไว้ส่งเราถึงเมือง

โลซานน์ ซึ่งอยู่ห่างจากเจนีวาไปราว ๖๐ กิโลเมตร

อธิบดีกรมพิธีการและเอกอัครราชทูตไทยนั่งรถไปกับข้าพเจ้าด้วย อธิบดีกรมพิธีการเล่าให้ฟังว่ารัฐบาลสวิสมีความยินดีนักที่ข้าพเจ้าเลือกมาอยู่และมาศึกษาที่สวิสเซอร์แลนด์นี้ บอกเขาว่าชอบประเทศนี้มากเขาได้ชี้ชวนให้ชมสถานที่ต่างๆที่ผ่านมา โดยคิดว่าข้าพเจ้าไม่รู้จัก และรู้สึกประหลาดใจมากเมื่อได้ทราบที่ข้าพเจ้ารู้จักสถานที่เหล่านี้แล้วเป็นอย่างดี เพราะอยู่ที่นี้มาถึง ๑๕ ปีเศษแล้ว เขาได้รับสารภาพว่า เขาเพิ่งเข้ามารับหน้าที่ใหม่และเพิ่งมาจากอเมริกาได้ แล้วเราก็คุยกันถึงเรื่องอื่น ๆ ต่อไป ได้ทราบต่อมาว่า เขาเป็นคนชอบศึกษาเรื่องราวของชาวเรา ชาวตะวันออก และพระพุทธศาสนาด้วย

พอถึง “วิลลาวัฒนา” เขาก็ลากลับอำนาจพรให้เรามีความสุขความเจริญ ข้าพเจ้าจึงขอให้เขานำคำขอบใจของข้าพเจ้าไปแจ้งต่อท่านประธานาธิบดีพร้อมทั้งคำอวยพร เพื่อความเจริญรุ่งเรืองของประเทศนั้นด้วย

เรากลับถึง โถงชานน์แล้ว...ไม่ช้า ข้าพเจ้าจะต้อง
เข้าเรียนต่อไป...

ภูมิพลอดุลยเดช

